

Uskalla kokeilla ja rakentaa tulevaisuuden kuntaa

Uskalla kokeilla -verkostofoorumi 16.11.2016

Timo Reina

Varatoimitusjohtaja

Suomen Kuntaliitto

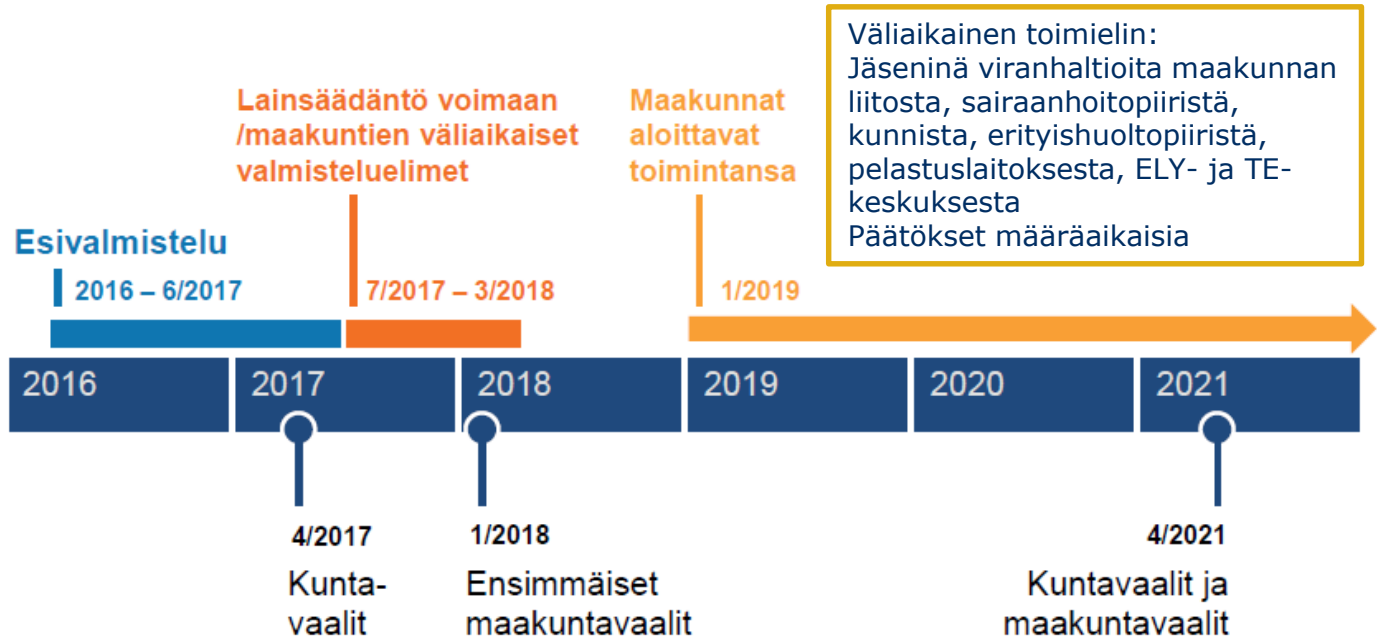
Maakuntaudistus kuntien kannalta

- Kysymys on pääosin kuntien (ja kuntayhtymien) tehtävien ja resurssien uudelleenorganisoinnista.
- Uudistus näyttäytyy erilaiselta eri kunnissa ja maakunnissa johtuen etenkin siitä, miten sote-tehtävät nyt hoidetaan.
- Kuntien elinvoimatehtävät eivät vähene, mutta niihin liittyviä asiakokonaisuuksia siirtyy valtion aluehallinnosta (ELY-keskuksilta) itsehallinnon piiriin.
- Kuntien tuleva rooli on osin selkiintymätön, mutta silti selkeämpi kuin maakuntien.
- Kunnalla on vaalit, verot, runsaasti lakisääteisiä tehtäviä ja yleinen toimiala, maakunta hoitaa laissa säädettyjä tehtäviä valtion varoilla.
- **Kuntien, maakuntien ja valtion uudet roolit määriteltävä lainsäädännössä kasvua ja alueiden kehittämistä parhaiten edistäviksi.**

Kunta ja maakunta – yhteistyötä ja työnjakoja

- Kunta ja maakunta ovat **osa itsehallinnollista Suomea**; maakunta vertautuu lähinnä kuntaan, mutta erojakin on.
- Kunta ja maakunta ovat **rinnakkaisia toimijoita**, joilla on ”isossa kuvassa” yhteiset asukkaat ja alue, joista ne ovat vastuussa.
- Tehtävien ja työnjaon tulisi olla selkeää, mutta samalla niistä pitäisi olla mahdollisuus itsehallinnollisten toimijoiden kesken sopia mm. alueellisten erityispiirteiden huomioimiseksi.
- Kunta ja maakunta eivät lähtökohtaisesti kilpaile samoista rahoista; rahoitusjärjestelmät ovat erillisiä.
- Kunnan ja maakunnan uudentyyppisen **yhdyspinnan merkitys** korostuu sekä sotessa että elinvoimatehtävissä. Tämä on tärkeää huomioida myös alueellisessa valmistelussa.
- Myös kunnan ja maakunnan ”edunvalvontaroolit” uudistuvat.

Maakuntaudistuksen aikataulu

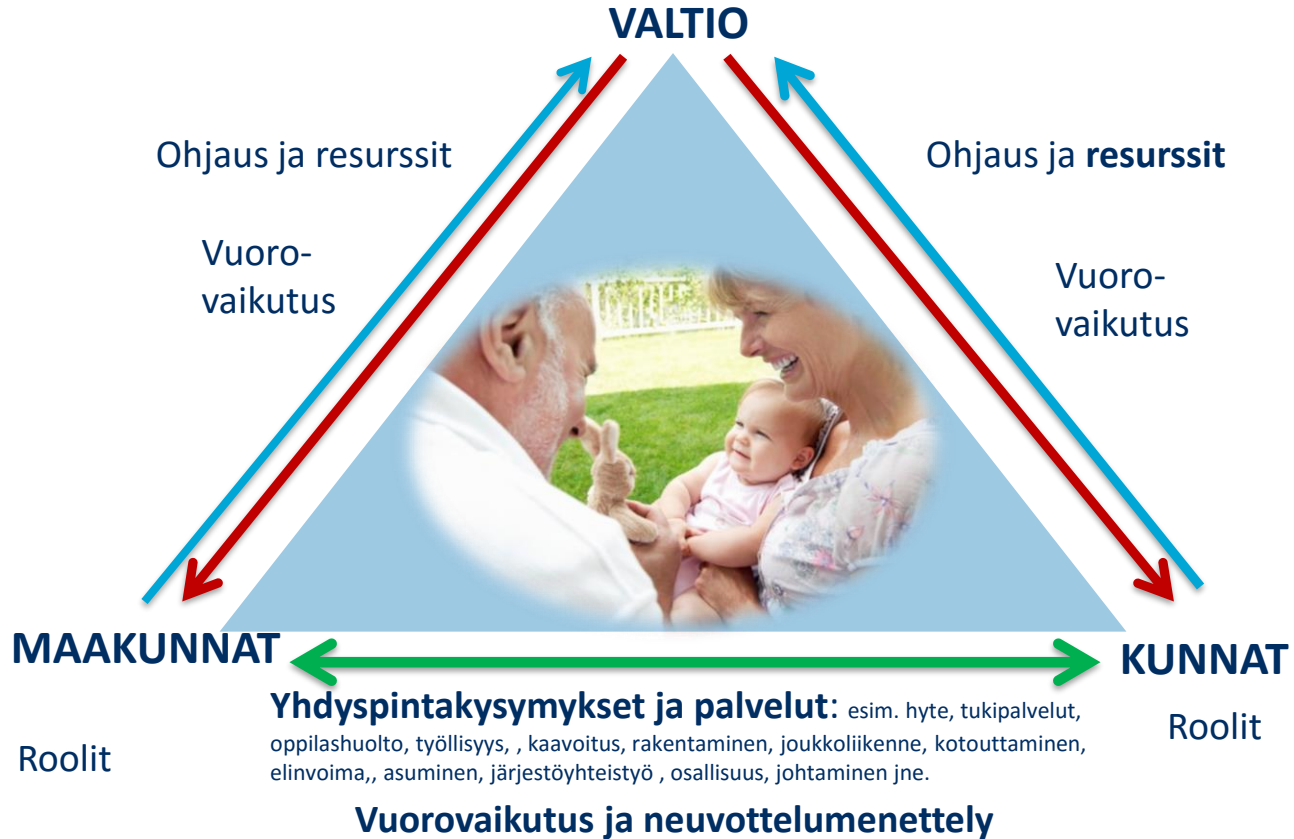

Maakunnille siirtyvät tehtävät ja henkilötyövuodet

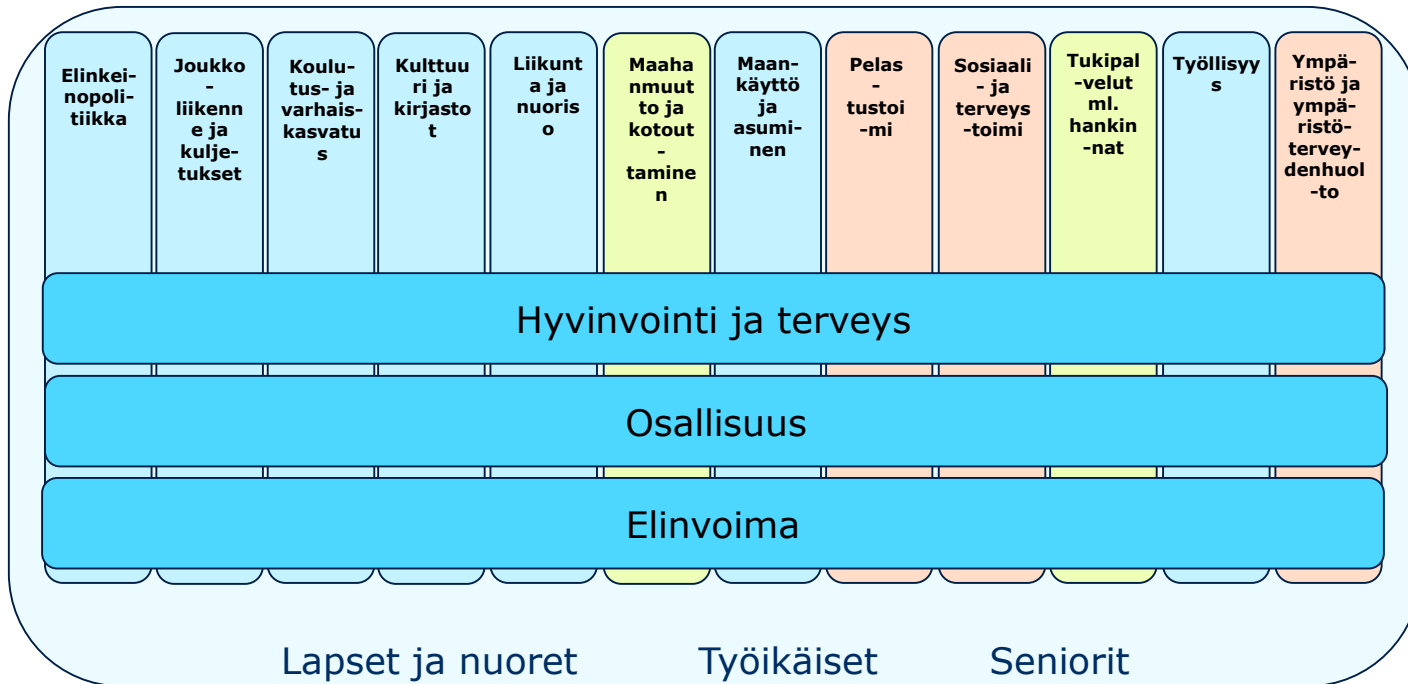
<p>Ympäristö- terveydenhuollon yhteistoiminta-alueita</p> <p>62_{kpl} 980–1000_{htv}</p>	<p>Lomitus, kunnallisia paikallisyksiköitä</p> <p>44_{kpl} 4000_{htv}</p>	<p>Sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioita</p> <p>190_{kpl} 200 000_{htv}</p>
<p>Pelastus- laitoksia</p> <p>22_{kpl} 5500_{htv}</p>	<p>Maaseutu- hallinto</p> <p>56_{kpl} 330_{htv}</p>	<p>Maakuntien liittoja</p> <p>18_{kpl} 600_{htv}</p>
<p>ELY-keskuksia</p> <p>15_{kpl} 2100_{htv}</p>	<p>TE-toimistoja</p> <p>15_{kpl} 2800_{htv}</p>	<p>YHTEENSÄ: yli 400 organisaatiota ja 215 000 henkilötyövuotta</p>

Maakuntia ja tulevaisuuden kuntia tulee valmistella samanaikaisesti

Kuntien nykyisten tehtävien muuttuminen sote- ja maakuntaudistuksen johdosta

- Suuri muutos
- Kohtalainen muutos
- Ei suurta muutosta

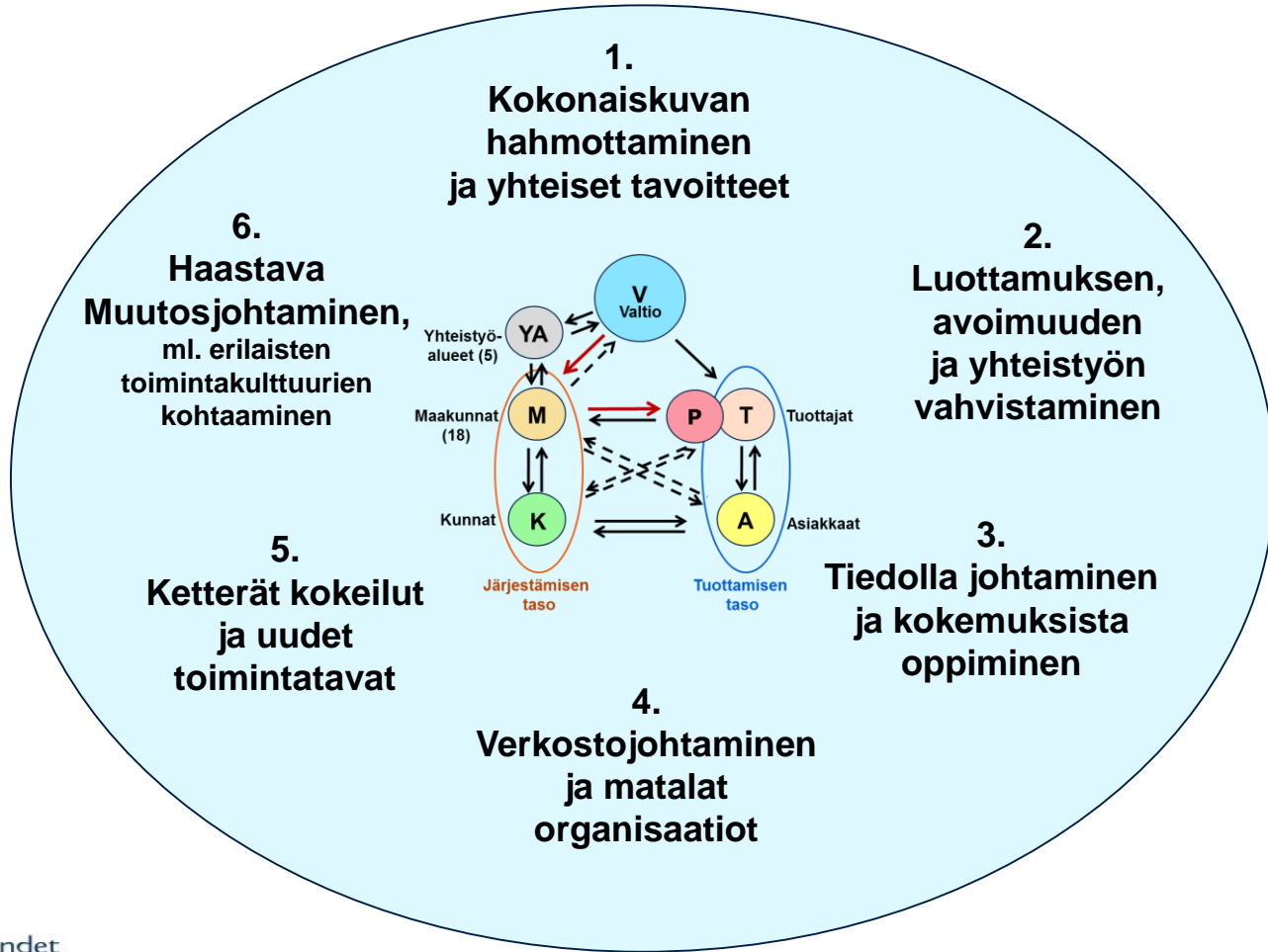
Maakunnan tehtävät ja yhteys kuntiin

Lausuntokierroksella oleva lakiluonnos 31.8.2016

- Erittäin merkittävä
- Merkittävä
- Vähemmän merkittävä

1. sosiaali- ja terveydenhuolto	2. sosiaalisen hytyn edistämisen ja ehkäisevän päihdetyön asiantuntijatuki kunnille ja ehkäisevät palvelut	3. alueellinen alkoholihallinto	4. pelastustoimi	5. ympäristöterveydenhuolto
6. maatalous ja maaseudun kehittäminen	7. maataloustuotteiden markkinajärjestelyt, maatalouden tuotantopanosten turvallisuus, laatu ja käyttö sekä kasvinterveysten valvonta	8. kalatalous ja vesitalous	9. aluekehittämisviranomaisen tehtävät, alueen elinkeinoelämän ja innovaatioympäristöjen kehittäminen ja rahoittaminen, näihin liittyvä koulutus ja osaamisen kehittäminen, kulttuurin edistäminen, yritys-, työ- ja elinkeinopalvelujen järjestäminen sekä kotoutumisen edistäminen	
10. alueellisen lyhyen, pitkän ja keskipitkän aikavälin koulutustarpeiden ennakointi ja alueellisten koulutustavoitteiden valmistelu	11. maakunnan suunnittelu ja maakuntakaavoitus	12. kuntien alueiden käytön suunnittelun ja rakennustoimen järjestämisen edistäminen	13. kulttuuriympäristön hoito	15. yksityisteitä ja liikkumisen ohjausta koskevat valtionavustus-tehtävät
14. liikennejärjestelmän toimivuus, liikenneturvallisuus, tie- ja liikenneolot, alueellinen tienpito, maankäytön yhteistyö sekä toimintaympäristöstä koskevien tietojen tuottaminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmäsuunnitteluun;	16. alueellisen liikuntaneuvoston asettaminen yhteistyössä muiden maakuntien kanssa sekä liikunnan edistäminen maakunnassa alueellisen liikuntaneuvoston toiminnan kautta sekä ulkoilureittitehtävät	17. maakunnallisen identiteetin edistäminen alueella yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa	18. kulttuuria koskevien suunnitelmien ja kehittämistoimenpiteiden yhteensovittaminen osana maakuntastrategian ja -ohjelman sekä maakuntakaavoituksen toteuttamista	19. vesihuollon edistäminen ja suunnittelu, vesivarojen käytön ja hoidon sekä tulvariskien hallinnan tehtävät, alueelliset luonnonvaratehtävät ja huolehtiminen ympäristö-, vesihuolto- ja vesistöiden toteuttamisesta
21. ympäristötiedon tuottaminen ja ympäristötietouden parantaminen	22. yhteiskunnan turvallisuusstrategiaan kuuluva alueellinen varautuminen	23. maatalousyrittäjien ja turkistuottajien lomituspalvelujen järjestäminen sekä poronhoitajien sijaisavun kustannusten korvaaminen	24. alueelliset romansiasian neuvottelukuntia ja romansiasioita koskevat tehtävät	25. yhteispalveluiden alueellinen järjestäminen ja kehittäminen

Raja- /yhdyspintojen johtamisessa korostuu

Kuntien tehtäviä uudistuksen jälkeen

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen

Paikallisen identiteetin ja demokratian edistäminen

Elinvoiman edistäminen

Opetus- ja kulttuuripalvelut, mm.

- varhaiskasvatus
- esiopetus, perusopetus, lisäopetus, aamu- ja iltapäivätoiminta
- lukiokoulutus
- ammatillinen koulutus, ammatillinen aikuis-koulutus
- vapaa sivistystyö, yleinen kulttuuritoiminta, teatterit, orkesterit, museot
- liikunta, nuoriso
- kirjasto- ja tietopalvelu

Yleinen toimiala, mm.

- elinkeinoelämän edistäminen
- yhdistysten ja vapaan kansalaistoiminnan tukeminen
- työllisyyttä edistävät palvelut
- energiahuolto
- satamat
- tietoverkkojen rakentaminen ja ylläpito

Tekniset palvelut, mm.

- maapolitiikka
- kaavoitus ja maankäytön suunnittelu
- liikenne, joukkoliikenne ja väylät
- vesihuolto
- jätehuolto
- energiantuotanto ja -jakelu
- rakennusvalvonta
- asuntotoimi

Muut palvelut, mm.

- maaseutuhallinto
- pitkäaikaistyöttömien työllistämismahdollisuudet

**Kuntakonsernien
merkitys kunnissa
kasvaa**

TULEVAISUUDEN KUNNAN ROOLIT

4 ELINKEINO- ja
TYÖLLISYYS-
ROOLI

3 OSALLISUUS- ja
YHTEISÖROOLI

1 SIVISTYSROOLI

2 HYVINVOINTI
ROOLI

7 KEHITTÄJÄ- ja
KUMPPANIROOLI

6 ITSEHALLINTO-
ROOLI

YHTEISIÄ
ASIOITA

KOHTAAMIS-
PAIKKOJA

YHTEIS-
TOIMINNALLISUUS

VISIO:

ONNISTUVA SUOMI TEHDÄÄN LÄHELLÄ

PAINOPISTEET:

Askeleen edellä

Yhteistyötä yli rajojen

Uudistava kulttuuri

VAIKUTTAVA KUNTALIITTO

ASKELEEN EDELLÄ

Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa.

YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.

UUDISTAVA KULTTUURI

Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.

UUDISTUVA KUNTALIITTO

ASKELEEN EDELLÄ

Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakointikykyämme kaikessa toiminnassamme.

YHTEISTYÖTÄ YLI RAJOJEN

Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

UUDISTAVA KULTTUURI

Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.

Kuntaliiton ohjelmat: Kunnat 2021 (Tulevaisuuden kunta – Uskalla kokeilla)

Uskalla kokeilla -ohjelman tavoitteet, hyödyt ja vaikutukset: Kokeilukulttuuri vahvistuu

Tavoitteet: Kuntaliiton strategia

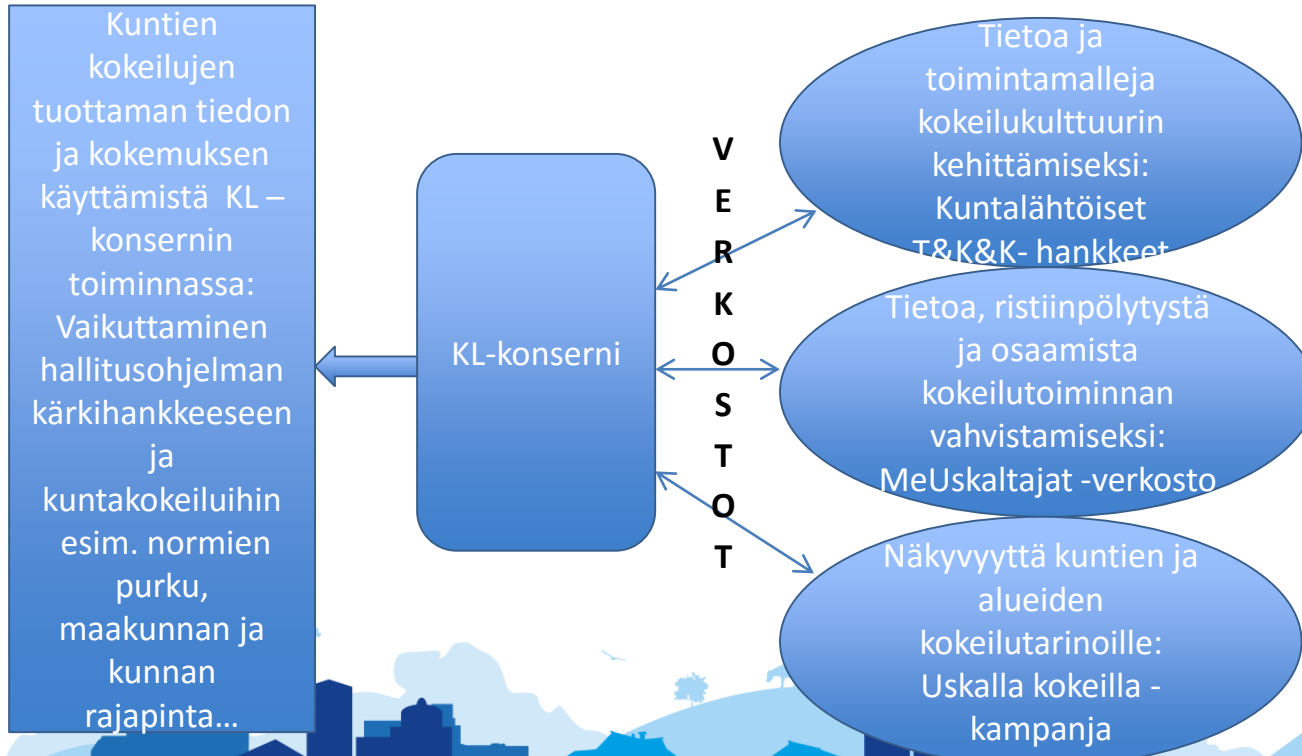
- Edistää kuntalähtöisten kokeilujen käynnistymistä ja toteutumista sekä
- Kuntien ja muiden toimijoiden välistä vertaiskehittämistä
- Tehdä näkyväksi kunnissa tapahtuvaa kokeiluja sekä mielenkiintoisia, lupaavia ja hyviä käytäntöjä.

Hyödyt ja vaikutukset:

- Kokeilujen myötä kuntien ja koko kunta-alan rooli kehittäjinä ja tuloksellisuuden parantajana vahvistuu.
- Kuntien maine suomalaista yhteiskuntaa uudistavina toimijoina vahvistuu.
- Kokeiluille ominainen rajapintojen ylitys kuntaa suuremmilla alueilla lisää seutujen ja alueiden hyvinvointia ja elinvoimaa.

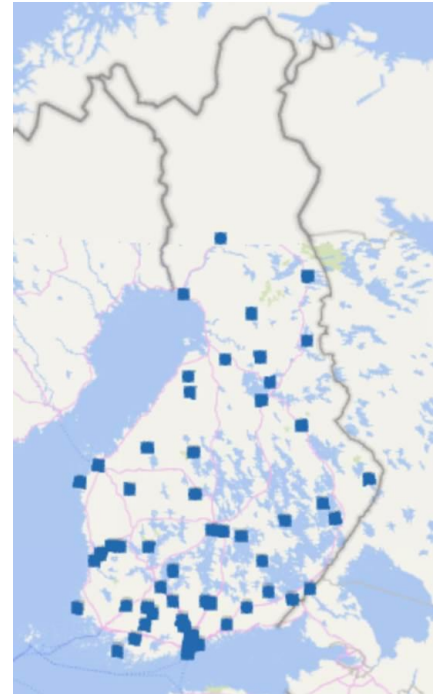

Mitä kunnat saavat? Tuotokset

MeUskaltajat –verkosto

- 208 verkostolaista (tilanne 7.9.2016)
- Verkoston jäsenten taustaorganisaatio:
 - Suurin osa kunnista (n. 120 kuntajäsentä noin 70 eri kunnasta)
 - Mukana lisäksi yhdistysten, yritysten, maakuntien liittojen, kuntayhtymien sekä ministeriöiden edustajia sekä tutkijoita.
- Maantieteellinen kattavuus jo melko hyvä.

Verkostossa mukana olevat kunnat.

Vuoden 2016 kokeiluteko

”Onnistunut kokeilu on luonteeltaan rohkeasti ja ennakkoluulottomasti olemassa olevia toimintoja haastava. Tavoiteasettelultaan kokeilu on konkreettinen ja käytännönläheinen, se liittyy kunnan/kuntayhtymän kehittämiseen sekä on toteutettavissa oleva. Kokeilu on toteutettu sellaiseen toimintaan liittyen, josta ei ole ollut aikaisemmin tietoa. Kokeilun tulokset on käsitelty huolellisesti kokeilijoiden keskuudessa ja päätöksenteossa. Uuden oppiminen on ollut keskeinen lähtökohta kokeilussa.”

Vuoden 2016 kokeiluteoksi on valittu

Oulunkaaren kuntayhtymän kokeilut

- Kehitysvammaisten asiakkaiden osallisuuden vahvistaminen ja sen uudet muodot
 - Matalan kynnyksen chat-palvelu
- Molemmat kokeilut parantavat palvelujen käyttäjien osallisuutta yhteiskunnassa.

